

ФАБРИКА КОЖА У ВРЕЛИМА РАДИЛА ЈЕ ЗА ПАРТИЗАНЕ

Од 1922. године радио сам у Фабрици кожа у Врелима код Ужица. Кад су Немци окупирали Ужице 1941. године, Фабрика је наставила да ради, али није радила пуним капацитетом. Производе је тада користио власник Фабрике, а немачка војска је понешто узимала уз новчану накнаду.

Кад су партизани 24. септембра ослободили Ужице, Фабрика кожа је неколико дана била прекинула производњу. После пет-шест дана изашла је наредба о општој мобилизацији, на коју смо се пријавили и ми — кожарски радници, али су нас враћали или са пута до Ужица или са зборног места мобилизације. Стављено нам је у задатак да наставимо рад у Фабрици. У Фабрику, на посао, позвани смо према благајничким књигама. На посао нас је гизвао Слободан Секулић. Било нас је око 20 радника, међу којима и две жене. Сви смо добили партизанске објаве за слободно кретање и неометано долажење на посао. Чак су и они који су становали даље, а долазили на посао железницом, могли на сваком месту уставити воз да их пребаци до кожаре, како би се што боље радило.

У Фабрици је затечено нешто залиха непрерађене коже и она је сада сва прерађивана. Осим тога, одмах смо почели добити сирове коже из Ужица, Ивањице, Ариља и других места. Највише смо израђивали крзна с вуном, затим такозвани „бранзо“ за ђонове. Крзна с вуном су употребљавана за израду кожуха и кожних капута, а „бранзо“ је употребљаван за израду обуће за партизана. Обућа је израђивана у партизанским обућарским радионицама у Ужицу.

Хемикалије за прераду коже нисмо добијали, већ смо користили затечене залихе.

Радило се осам часова дневно, а каткад и више, ако је било потребно да би се што више произвело. Ткачница у Ужицу нам је нудила своју помоћ у сушењу кожа, али ми ту помоћ нисмо користили, она није била потребна, јер смо сами могли потпуно обављати тај посао.

Фабрика је имала своју централу и парни котао. Централа је давала електрично осветљење, а парни котао је служио за погон машина. Ово је служило као допуна струји, коју смо добијали из града.

За свој рад редовно смо примали принадлежности, које су нам исплаћиване сваке суботе. Једном приликом нас је посетио Слободан Пенезић Крцун и интересовао се за производњу и наше принадлежности. Мени као старом раднику повећао је сатницу са шест на десет динара. И остали радници добили су повишицу према својим радним местима и квалификацијама, Онима који су до тада имали по 2,50 динара на сат, сатница је повећана на пет, а неким и на шест динара. Поред Крцуна обилазили су нас још и Милинко Кушић и Јешо Поповић.

Сви послови у Фабрици ишли су преко комесара фабрике Драгана Оташевића.

Крајем новембра приликом повлачења партизана из Ужица сва прерађена кожа из Фабрике је утоварена и негде одвучена...

Видосав ЂОСОВИЋ.